

6. Сучасні підходи щодо раціонального використання лікарських засобів в умовах військових лікувальних закладів: Навчальний посібник / А.Г. Голуб, Н.І. Хомутецька, Р.Л. Притула, В.В. Трохимчук, В.В. Страшний. – К.: УВМА, 2004.-45 с.

7. Комплектно-табельне оснащення для медичної служби механізованої (танкової) бригади: навч. посібник / О.П. Шматенко, О.П. Ніколайчук. – К.: УВМА, 2016. – 62с.

8. Організація медичного забезпечення військ: підручник для студ. вищ. мед. закл.

освіти України III-IV рівнів акредитації / За ред. проф. Паська В.В. - К.: «МП Леся», 2005. - 430 с.

9. Перша медична допомога: навч. посібник / П.В. Олійник, В.Я. Байдін, В.В. Садлій [та ін.]. - Львів: Сполом, 2004. - 256 с.

10. Шматенко О.П. Військово-фармацевтичне і медичне товарознавство. Державна реєстрація медичних виробів: навч. посібник // О.П. Шматенко, О.Н. Ніколайчук, А.М. Соломенний. – К.: СПД Чалчинська Н.В., 2018. – 88 с.

УДК 614.2

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКОСТІ В МЕДИЧНОМУ ПОСТАЧАННІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ (повідомлення перше)

О.П. Шматенко, полковник медичної служби, доктор фармацевтичних наук професор, начальник кафедри військової фармації факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії

А.М. Соломенний, підполковник медичної служби, кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри військової фармації факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії

О.В. Підлісний, капітан медичної служби, ад'юнкт кафедри військової фармації факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії

С.П. Сніжинський, підполковник медичної служби, слухач оперативного-тактичного рівня кафедри організації медичного забезпечення збройних сил факультету підготовки військових лікарів Української військово-медичної академії

Резюме. У статті розглянуто сучасний стан та основні напрямки розвитку логістичного управління запасами на медичних складах та в медичному постачанні Збройних Сил України загалом. Визначено, що сучасний стан медичного постачання потребує розробки досконалої системи управління якістю на основі досвіду країн-членів НАТО, Європейського Союзу та розробок Всесвітньої організації охорони здоров'я у фармацевтичній сфері.

Ключові слова: логістика запасів, складська логістика, система управління якістю, належні практики.

Вступ. У медичному постачанні Збройних Сил (ЗС) України поняттям «запаси» визначають лікарські засоби та інвентарне майно, яке необхідне для задоволення вимог медичної служби ЗС України, що зберігаються у військових частинах, на медичних складах, в центрах формування та зберігання медичного майна і техніки непорушного запасу, з метою їх

подальшого використання за призначенням. Основною метою створення матеріальних запасів є забезпечення стратегічного, оперативного та військового резерву на випадок застосування військ (сил), попередження імовірності порушення встановлених графіків постачання, сезонні захворювання особового складу

військовослужбовців, а також потреба негайного задоволення вимог медичної служби ЗС України у повному обсязі, особливо в умовах проведення антитерористичних операцій, надзвичайних подій, епідеміологічних спалахах та в умовах знаходження військових частин на значній відстані від постачальників. Утримання запасів тісно пов'язане зі значними економічними витратами і це не лише витрати на придбання та поповнення матеріальних запасів, але і витрати на їх утримання та зберігання. С початку формування логістичного управління запасами в Україні з 2009 року провідні фахівці вітчизняної фармації засвідчують підвищену увагу до проблеми якісного управління запасами. Це викликано, насамперед, підвищенням інформаційного забезпечення завдяки розвитку ряду інформаційно-телекомунікаційних технологій, серед яких визначають EDI (англ. Electronic data interchange - електронний обмін даними), EOQ (англ. Economic Order Quantity - економічно обґрунтоване замовлення) ERP (англ. Enterprise Resource Planning, планування ресурсів підприємства) [4, 5].

У результаті проведеного аналізу сучасного стану організації медичного постачання ЗС України, можливо зробити висновок, що одним з аспектів вирішення проблем якісного управління запасами є розробка та впровадження системи управління якістю (СУЯ) в фармацевтичній діяльності ЗС України. Саме тому, метою нашого дослідження є розробка нормативних вимог і впровадження СУЯ на основі міжнародних стандартів фармацевтичної галузі, а також визначення основних напрямків оптимізації системи медичного постачання ЗС України в рамках належної практики та логістичного управління запасами.

Матеріали дослідження: закордонні та вітчизняні наукові літературні джерела, чинна нормативно - правова база.

Методи дослідження: бібліографічний документальний та системно-оглядовий.

Результати дослідження та їх обговорення. На теперішній час виникла нагальна потреба

для формувань ЗС України щодо необхідності впровадження СУЯ, яка являє собою інтегровану систему побудовану на основі вимог нормативно-правових документів різних структур та відомств, а також наказів Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) України, керівництв, розпоряджень, стандартів (ДСТУ, ISO 9001), належних практик у фармації, таких як: GDP (належна практика дистрибуції), GSP (належна практика зберігання) тощо.

Враховуючи світовий досвід у рамках впровадження СУЯ, в медичному постачанні ЗС України доцільно визначити посадових осіб, які повинні відповідати за функціонування та побудову СУЯ, це – начальник Головного військово-медичного управління (ГВМУ) Міністерства оборони (МО) України, начальник управління медичного постачання ГВМУ МО України, заступники начальників військово-медичних клінічних центрів з медичного постачання, командири частин, підрозділів та установ медичної служби, уповноважені особи МО України.

Основними завданнями вищевказаних посадових осіб в частині визначення та реалізації політики в СУЯ є:

визначення цілей та завдань у сфері якості; створення організаційної структури, яка відповідає встановленим цілям, передачі необхідного обсягу матеріальних засобів, повноважень і відповідальності підлеглим посадовим особам;

ініціація в рамках структури заходів, які забезпечують досягнення цілей діяльності, у тому числі щодо вдосконалення системи управління якістю.

виконання регулярного аналізу системи управління якістю для підтвердження її результативності та виконання запланованих заходів.

Слід зазначити, що для ефективного функціонування СУЯ представником начальника ГВМУ МО України, який відповідальний за працездатність СУЯ повинна стати уповноважена особа МО України, яка несе персональну відповідальність за:

забезпечення розробки, впровадження та виконання необхідних вимог для запровадження СУЯ;

подачу звітності командуванню про виконання процесів СУЯ і необхідності її удосконалення, оптимізації, спрощення з урахуванням сучасних електронних систем;

Для організації функціонування СУЯ в медичному постачанні потрібно перш за все провести оптимізацію логістики запасів та складської логістики на медичних складах МО України.

Запаси є важливою складовою забезпечення матеріальними ресурсами виробничих процесів (у вигляді виробничих запасів) та потреб медичної служби (у вигляді запасів готової продукції). Для ефективної діяльності медичного постачання ЗС України, запаси повинні бути оптимальними, адже накопичення їх значного обсягу призводить до замороження складських приміщень на тривалий строк, зниження їх ліквідності, зростання витрат на утримання, до простоїв зберігання, що призводить до закінчення термінів придатності, а їх нестача-до збільшення захворюваності особового складу. Від характеру, обсягів і якості матеріальних засобів та їх запасів, рівня управління ними залежить забезпеченість медичної служби ЗС України лікарськими засобами та медичним майном, а також ефективність її діяльності [1]. Для уникнення небажаних факторів, слід звернути увагу на запровадження можливої такої складової логістичного управління, як логістика запасів.

Логістика запасів – інтегрований процес, що забезпечує операції із запасами всередині медичного постачання – по всьому ланцюгові управління поставками. Управління запасами представляє собою складний комплекс заходів, метою якого є забезпечення безперебійного процесу забезпечення лікарськими засобами та майном при мінімізації поточних витрат по обслуговуванню запасів. Ефективність управління запасами дозволяє знизити тривалість усього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їх зберігання.

Забезпечення цієї ефективності досягається за рахунок розробки та реалізації спеціальної фінансової політики управління запасами [2].

Також однією не менш важливою складовою логістичного управління запасів є складська логістика. Складська логістика – процес, що включає в себе сукупність послідовно виконуваних операцій, пов'язаних із підготовкою до приймання продукції, вступом, переміщенням, розпакуванням, прийманням продукції по кількості і якості, розміщенням на зберігання, укладанням, відбіркою, комплектацією, підготовкою до відпускання й відпусканням продукції військовим частинам [2]. Основним суб'єктом складської логістики в медичному постачанні військово-медичної служби ЗС України є медичні склади.

Медичні склади є одним з найважливіших елементів логістичних систем. Роль складського господарства в логістичній системі військово-фармацевтичної логістики розкривається через функції, що виконуються:

приймання матеріальних засобів від постачальників;

вхідний контроль, облік, надходження, зберігання та відвантаження матеріальних засобів;

зберігання матеріальних запасів, збереження їх кількості та якості;

контроль і підтримання нормативного рівня і комплектності запасів;

виконання нарядів та відвантаження матеріальних засобів військовим частинам та підрозділам ЗС України.

У рамках впровадження логістичного управління запасами в ЗС України, слід зазначити, що правильність роботи та вимоги до складів викладені у керівництві «Належна практика зберігання – GSP». Це останній із прийнятих на міжнародному рівні стандартів сімейства GxP, який тісно пов'язаний з іншими стандартами цього сімейства.

Керівництво GSP відноситься до всіх посадових осіб, які мають відношення до зберігання, транспортування та розподілення фармацевтичної продукції та повинно

використовуватись до всіх суб'єктів медичного постачання ЗС України.

Керівництво включає в себе ряд вимог до: персоналу; приміщенням та устаткуванню; зберіганню; поверненню; відправленню; транспортуванню продукції [3].

Висновки

В результаті проведеного нашого дослідження були вивчені літературні джерела у сфері логістики. Встановлено, що повноцінний розвиток логістичного управління у фармацевції України розпочало своє формування у 2009 році. Але, на жаль, на даний момент у ЗС України

досі не передбачені можливості ефективного управління запасами. Об'єктивною причиною цьому є відсутність сучасної матеріально-технічної бази, комп'ютерного оснащення, новітніх технологій та незрілість кадрів у сфері фармацевтичної логістики. Однак, з впровадженням таких елементів логістичного управління, як СУЯ, логістики запасів, стандартів сімейства GxP та міжнародних стандартів, з появою сучасної комп'ютерної техніки та більш досконалим розвитком цивільної логістики будуть створені нові можливості щодо управління запасами в медичній службі МО України, які будуть адаптовані до стандартів НАТО, на чому і буде акцентована увага в нашому подальшому дослідженні.

Література

1. Перебийніс В. І., Я. А. Дроботя. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 279 с.

2. С.В. Смерічевська, М.В. Жаболенко, С.В. Чернишева та ін. Маркетинг і логістика: концептуальні основи та стратегічні рішення. навч. посібник у схемах і таблицях (для організації самост. роботи студентів ВНЗ). / за заг. ред. С.В.Смерічевської – Львів: «Магнолія 2006», 2015. – 552 с.

3. И.Г. Левашова, А.Н. Мурашко, Ю.В. Подпружников. Надлежащие практики в

фармации: Учебник /– К.: МОРИОН, 2006. – 256 с.

4. О.В. Горбенко. Логістика : навч. посіб. / – К.: Знання, 2014. – 315 с.

5. Логістика: теорія і практика: навч. посіб. – К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 408 с.

6. Настанова: Лікарські засоби. Фармацевтична система якості (ІСН Q10) СТ-Н МОЗУ 42-4.3:2011 /- К.2011. – 22 с.

7. Настанова: Лікарські засоби. Належна практика зберігання СТ-Н МОЗУ 42-5.1:2011 / - К.2011. – 19 с.